
Vědci z AV přednášeli v prostorách Karolina. Třeba o Karlu IV. a Meduse

Vědci z Akademie věd přednášeli v prostorách Karolina. Třeba o Karlu IV. a Meduse

V úterý 2. listopadu se přednášky Týdne vědy a techniky konaly hlavně v prostorách Univerzity Karlovy, vědci z Akademie věd ČR přednášeli ve Vlasteneckém sále a Velké zasedací síni Karolina. Ve středu 3. listopadu se situace obrátí, proběhne Den UK na Akademii věd ČR. Tento „výměnný program“ je výsledkem spolupráce dvou klíčových vědeckých institucí, Univerzita Karlova je navíc hlavním partnerem Týdne vědy a techniky AV ČR.

V rámci Dne Akademie věd ČR na Univerzitě Karlově proběhla řada přednášek, které se konaly v různých prostorách budovy Karolina. RNDr. Vladimír Havránek, CSc. z Ústavu jaderné fyziky AV ČR provedl návštěvníky Analýzami a aplikacemi na malých urychlovačích částic. Mgr. Jan Pačes, Ph.D. z Ústavu molekulární genetiky AV ČR vyprávěl o čtení DNA, představil se také Mgr. Zbyšek Mošna, Ph.D. z Ústavu fyziky atmosféry se zajímavou přednáškou o polární záři ve vědě, umění a mýtech. Za hranice toho, co dokáže vidět lidské oko, vzala návštěvníky RNDr. Adriana Jelínková, Ph.D. z Ústavu experimentální botaniky.

Na historický aspekt budovy Karolina navázala přednáška Prof. Jana Bažanta, CSc. z Filozofického ústavu, která nesla název Karel IV. pod ochranou Medusy. Představila kapitolu z připravované knihy Perseus a Medusa – vývoj zobrazení mýtu od počátku do dneška, která by měla vyjít na konci roku 2016. „Během práce na té knize jsem navštívil výstavu o Karlovi IV., kde jsem viděl korunu římského krále. Samozřejmě mě na ní hned zaujaly ty medúzy, a tak jsem se o to začal zajímat,“ uvedl Jan Bažant.

Po představení přednášejícího mluvčím univerzity, Mgr. Václavem Hájkem, zahájil svou přednášku právě obrázkem Medusy. Tato achátová kamej je, spolu s dalšími antickými gemy, součástí koruny římského krále, kterou Karel IV. nechal zhotovit pražskými zlatníky v roce 1349. Součástí přednášky byl i popis a výklad jednotlivých antických gem. Tyto antické památky byly ve středověku velmi vzácné, můžeme se ale oprávněně domnívat, že Karel IV. vlastnil sbírku kamejí i antických mincí.

Na koruně jsou celkem tři antické kameje s motivem Medusy. Proč panovníka Karla IV. tato mytická nestvůra tolik fascinovala? Někdy je zobrazení Medusy chápáno jako analogie Panny Marie. Podle Jana Bažanta by ho v tom případě Karel IV. neumístil hierarchicky pod antické motivy, ale spíše do horní části koruny. Medusa musela u panovníka hrát ochrannou roli, což Jan Bažant dokládá na celé řadě příkladů.

Co mohl Karel IV. vědět o mýtu Medusy? Měl nejspíš k dispozici 3. vatikánský mytograf, jeho opis byl (a dodnes je) i v univerzitní knihovně. Podle něho byla Medusa krásná a přitažlivá, zároveň ale i nebezpečná. Dalším zdrojem mohla být Božská komedie, kterou napsal Dante Alighieri kolem roku 1310. V ní líčí Medusu jako ďábla, který má člověka smyslovými vlivy.

Závěr přednášky byl věnován dotazům. Padla například otázka, čím je inspirován samotný příběh o Meduse. Jan Bažant se domnívá, že její příběh mohl vzniknout náhodou, třeba špatnou interpretací obrazu. Originální mýtus nejspíš pochází z 6. století a až později se z hrozivého monstra stala neodolatelná dívka, která zabíjí svou krásou.